

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060203

DOM
2015-02-05
Stockholm

Mål nr
P 7955-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-08-04 i mål nr P 1157-14, se bilaga

KLAGANDE

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun

MOTPART

E L M

SAKEN

Bygglov på fastigheten X i Karlskrona kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och byggnadsnämndens i Karlskrona kommun beslut den 5 december 2013, dnr BYGG 2013.3591, att avslå ansökan om bygglov för tillbyggnad av enbostadhus på fastigheten X.

Dok.Id 1183309

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut att avslå ansökan om bygglov för tillbyggnad av ett enbostadshus.

E L M har beretts tillfälle att yttra sig över nämndens överklagande, men har inte hörts av.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Nämnden gör bedömningen att tillbyggnaden ryms inom de nya reglerna för lättnader i bygglovplikten som infördes i 9 kap. 4 b § PBL den 2 juli 2014. Bygglovsansökan inkom dock till samhällsbyggnadsförvaltningen den 11 november 2013. Varken vid denna tidpunkt eller då nämnden fattade beslut i ärendet hade reglerna om lättnaderna i bygglovplikten trätt i kraft och de var därför inte tillämpliga. Det framgår inte heller av några övergångsbestämmelser att de nya reglerna ska tillämpas i pågående bygglovsärenden.

Om de nya bestämmelserna ändå ska tillämpas i det aktuella ärendet ifrågasätts domstolens beslut även på följande grunder. Reglerna i 9 kap. 14 § PBL innebär att man har möjlighet att ansöka om bygglov för sådana åtgärder som är bygglovsbefriade. I förarbetena har regeringen fört ett resonemang om att de bygglovsbefriade åtgärderna inte behöver vara förenliga med detaljplan. Skälet anges vara att de bygglovsbefriade åtgärderna är av begränsad omfattning vilket medför att avvikelserna vanligtvis är av sådan karaktär att detaljplanen inte bör utgöra hinder för att åtgärden utförs.

Det kan ifrågasättas om regeringen med detta resonemang avsåg att kommunen i ett bygglovsskede ska betrakta tillbyggnad eller annan åtgärd enligt de nya reglerna som en liten avvikelse. Detta innebär i förlängningen att det sedan finns förutsättningar för att även göra en anmälan om att få genomföra en motsvarande åtgärd enligt

9 kap. 4 a - 4 c §§ PBL. Genom en sådan hantering riskerar detaljplanens bindande verkan att starkt försvagas. Även nämndens hantering av lov- och tillsynsärenden i övrigt riskerar att försvåras av en sådan tillämpning.

Det är istället rimligt att nämnden, liksom i övriga bygglovsärenden, gör en bedömning i det enskilda fallet och beaktar bland annat syftet med detaljplanen, om avvikelsen till sin storlek är att betrakta som liten, betydelsen för närmiljön m.m. När det gäller den aktuella tillbyggnaden bedöms denna strida mot detaljplanens bestämmelser om mark som inte får bebyggas och krav på enhetlig bebyggelse.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Som mark- och miljödomstolen funnit är den aktuella tillbyggnaden av sådan karaktär att den skulle kunna uppföras utan bygglov med stöd av de nya bestämmelserna i 9 kap. 4 b § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. De nya bestämmelserna om bygglovsbefriade åtgärder saknar övergångsbestämmelser som reglerar vad som ska gälla i pågående ärenden. Det innebär att de i och för sig ska tillämpas så snart de trätt i kraft, även i pågående ärenden. Bestämmelsen i 9 kap. 4 b § PBL handlar dock om vilka åtgärder som kan vidtas utan bygglov. Det betyder att regeln inte är tillämplig vid en prövning av en ansökan om bygglov. I förevarande fall har sökanden inte återkallat sin ansökan om bygglov, varför Mark- och miljööverdomstolen följaktligen har att pröva om lov kan ges för den sökta åtgärden. Härvid gör domstolen följande bedömning.

Inom detaljplanerat område kan bygglov medges för en åtgärd som strider mot detaljplanen, om avvikelsen är liten och förenlig med detaljplanens syfte enligt 9 kap. 31 b § första punkten PBL eller annars kan godtas med stöd av 9 kap. 31 b § andra punkten eller 31 c § (gäller från och med 1 januari 2015).

I förarbetena till den äldre plan- och bygglagen angavs att smärre avsteg – t.ex. att placera en byggnad någon meter in på s.k. punktprickad mark – bör kunna medges. Som andra exempel på när en avvikelse från detaljplanen skulle kunna medges angavs ett överskridande av högsta tillåtna byggnadshöjd påkallat av byggnadstekniska eller

andra skäl, eller ett överskridande av tillåten byggnadsarea som motiveras av att en bättre planlösning ska kunna uppnås (se prop. 1985/86:1 s. 714). I förarbetena betonas vidare att det vid prövningen särskilt bör övervägas i vilken mån och på vad sätt godtagandet av planavvikande åtgärder kan få prejudicerande effekter, samt att en åtgärd som i och för sig är "mindre" på en fastighet t.ex. kan leda till en oacceptabel miljöförändring, om åtgärden upprepas på alla fastigheter inom ett helt grupphusområde (se prop. 1989/90:37 s. 56). Avvikelsen ska bedömas relativt i förhållande till omständigheterna i varje enskilt fall (a. prop. s. 55). Detta har även bekräftats i praxis från Regeringsrätten, som i RÅ 1990 ref. 53 II uttalade att avvikelsen inte bör bedömas enbart utifrån absoluta mått och tal, utan bör ses i förhållande till samtliga i målet föreliggande omständigheter.

Den aktuella tillbyggnadens storlek uppgår till 8,5 kvm, och ska i sin helhet placeras på mark som enligt detaljplanen inte får bebyggas. Åtgärden kan väntas få prejudicerande verkan i området. Tillbyggnaden kommer vidare att utgöra ett avsteg från den sammanhängande arkitektoniska karaktär som enligt planbeskrivningen ska känneteckna området. Vid sådant förhållande kan avvikelsen enligt Mark- och miljööverdomstolens mening inte ses som liten och förenlig med planens syfte. Inte heller de nya bestämmelserna i 9 kap. 31 § andra punkten eller 31 c § PBL medför att avvikelsen blir godtagbar.

Det saknas enligt Mark- och miljööverdomstolen möjlighet att vid bedömningen av om avvikelsen är liten och förenlig med detaljplanens syfte ta hänsyn till att den sökta åtgärden inte längre är bygglovspliktig.

Mark- och miljööverdomstolen finner således att bygglov för den sökta åtgärden inte kan ges, varför mark- och miljödomstolens dom ska ändras och nämndens beslut att avslå ansökan om bygglov för tillbyggnad av enbostadhus på fastigheten X fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg och Peder Munck, referent, samt tekniska rådet Maria Lotz och tf. hovrättsassessorn Joel Björk-Werner.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-08-04
meddelad i
Växjö

Mål nr P 1157-14

KLAGANDE

E L M

MOTPART

Miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen Blekinge läns beslut 2014-02-17 i ärende nr 403-216-2014, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov på fastigheten X, Karlskrona kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen undanröjer underinstansernas beslut och återförvisar målet till miljö- och byggnadsnämnden i Karlskrona kommun för fortsatt handläggning.

Dok.Id 295831

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämndens arbetsutskott i Karlskrona kommun beslutade den 5 december 2013 att avslå E L Ms ansökan för tillbyggnad av enbostadshus på fastigheten X. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Blekinge län som den 17 februari 2014 beslutade att avslå överklagandet. E L M har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

E L M yrkar, som det får förstås, att mark- och miljö-domstolen ska upphäva miljö- och byggnadsnämndens och länsstyrelsens beslut och återförvisa målet till nämnden för ny handläggning. Till stöd för sitt yrkande anförs i huvudsak följande.

E L M har stor förståelse och respekt för att området ska ha kvar den karaktär som arkitekt och detaljplan avsåg då området uppfördes. Den sökta utbyggnaden har därför exakt samma utformning som finns på flera övriga fastigheter i området. Annars hade önskemålet varit att göra en större utbyggnad.

Länsstyrelsen anför att huset skulle bryta det formspråk som är kännetecknande för området. De menar att husen skiljer sig redan idag åt. Exempelvis har en del hus balkong, andra inte. Utbyggnaden är en avvikelse från detaljplanen vilken bör betraktas som liten.

I det fall huset anses ha utbyggnader åt båda hållen, skulle detta endast vara synligt om man betraktar huset rakt från väster eller uppifrån. Från alla andra håll skulle man bara se en utbyggnad åt gången och därför skulle det inte störa helhetsintrycket av området och dess karaktär.

I beaktan att regeringen arbetat fram förslag på nya åtgärder, som om de går igenom, kommer att träda i kraft den 2 juli, där bland annat utbyggnader kan

genomföras utan krav på bygglov och där ”en tillbyggnad kan ske även om det strider mot gällande detaljplan”, är deras förhoppning att ansökan kan bifallas.

Miljö- och byggnadsnämnden, som beretts möjlighet att yttra sig över överklagandet, har endast gett in kopior på gällande detaljplan.

DOMSKÄL

Gällande bestämmelser och ramen för prövningen

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut. Härutöver gäller även följande.

Av 9 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, krävs bygglov för nybyggnad, tillbyggnad och annan ändring av en byggnad än tillbyggnad, om ändringen innebär att

- byggnaden helt eller delvis tas i anspråk eller inreds för ett väsentligt annat ändamål än det som byggnaden senast har använts för eller enligt senast beviljade bygglov har anpassats till utan att den avsedda användningen kommit till stånd,
- det i byggnaden inreds någon ytterligare bostad eller lokal för handel, hantverk eller industri, eller
- byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt.

Från och med den 2 juli 2014 ska även bestämmelserna i 9 kap. 4 b § PBL tillämpas. Av den bestämmelsen framgår följande. För en och tvåbostadshus krävs det trots 2 § inte bygglov för att göra högst en tillbyggnad som inte har en större bruttoarea än 15,0 kvadratmeter, som inte överstiger bostadshuset taknockshöjd och som inte placeras närmare gränsen än 4,5 meter.

Bestämmelsen trädde i kraft den 2 juli 2014 och omfattas inte av några övergångsbestämmelser som är tillämpliga i detta mål. I förarbetena (se prop. 2013/14:127 s.

61) sägs dock bl.a. följande. De ändringar som föreslås avseende undantag från krav på bygglov innebär att aktuella åtgärder ”får” vidtas utan bygglov. Det kommer fortfarande att finnas möjlighet för en byggherre som vill ansöka om bygglov för en åtgärd som inte kräver bygglov att göra detta. Den som vid lagens ikraftträdande har ett ännu pågående bygglovsärende kan välja att låta processen fortgå och invänta att byggnadsnämnden eller besvärinstansen eventuellt beslutar att ge bygglov. Byggherren kan å andra sidan också återkalla sin bygglovsansökan eller besvärstalan och i stället göra en anmälan och avvakta slutbesked.

Mark- och miljödomstolen finner, med stöd av bestämmelserna i 9 kap. 4 b § PBL, att tillbyggnaden - inte längre - kräver bygglov. Det ankommer således på byggherren att själv agera och återkalla sitt överklagande för att processen inte ska fortgå. I det här fallet har E L M inte återkallat sitt överklagande, varför mark- och miljödomstolen prövar den sökta åtgärden som om den vore en frivillig bygglovsansökan jämlikt 9 kap. 14 § PBL.

Syn

Mark- och miljödomstolen höll syn på platsen den 22 maj 2014.

Gällande detaljplan, områdets gestaltning och tillbyggnadens utformning

För området gäller en detaljplan som vann laga kraft den 20 november 2001. Den sökta tillbyggnaden avses i sin helhet att placeras på mark som enligt detaljplanen inte får bebyggas.

Enligt vad som framkom vid syn på plats är bebyggelsen i området enhetligt utformad utefter en strikt, arkitektonisk idé där huvudbyggnaderna är utförda i två våningar och fasaderna utgörs av vitmålad puts. Bland annat har huvudbyggnadernas ena långsida en slät fasad utan utbyggnader. Den andra långsidan har en mindre utbyggnad som sträcker sig över båda våningarna alternativt ett burspråk på första våning med en överliggande balkong.

Den sökta tillbyggnaden har, enligt de handlingar som miljö- och byggnadsnämndens arbetsutskott fattat beslut om, ett djup om 1,9 meter och en bredd om 4,5 meter. Dess byggnadsarea är totalt 8,55 kvadratmeter. Tillbyggnaden ska utföras i en våning. På tillbyggnadens tak ska en balkong anordnas. Avståndet till gräns mot grannen är mer än 4,5 meter. Utbyggnaden har getts samma storlek och utformning som andra tillåtna utbyggnader i området.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Trots att tillbyggnaden kommer att ligga på s.k. punktprickad mark, anser mark- och miljödomstolen att denna avvikelse – med hänsyn till att tillbyggnaden inte längre är bygglovspliktig – får bedömas som liten och förenlig med planens syfte (jfr. prop. 2013/14:127 s. 54). Förutsättningar för bygglov föreligger därmed enligt 9 kap. 31 b § PBL.

Mark- och miljödomstolen finner, även med beaktande av det arkitektoniska syftet med området, att tillbyggnaden får anses ge en god helhetsverkan och att den därmed uppfyller kraven i 2 kap. 6 § första stycket 1 och tredje stycket PBL jämfört med 9 kap. 30 § första stycket 4 PBL.

Härutöver förutsätts att den aktuella åtgärden även uppfyller övriga krav i 9 kap. 30 § första stycket 4 PBL, däribland omgivningskravet i 2 kap. 9 § PBL. En sådan bedömning torde förutsätta att nämnden har hört kända sakägare. Av handlingarna i målet att döma, har så inte skett i det här fallet.

Vid ovan nämnda utgång i målet och då den sökta åtgärden innebär en avvikelse från gällande detaljplan – även om den har bedömts som liten – åligger det nämnden att underrätta kända sakägare enligt 9 kap. 25 § PBL och ge dem tillfälle att yttra sig innan bygglov beviljas.

Med hänvisning till instansordningens princip ska underinstansernas beslut undanröjas och målet återförvisas till miljö- och byggnadsnämnden för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 25 augusti 2014.

Cecilia Giese Hagberg

Lars Fransson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Lars Fransson.